

Zijn we voor de WEEE?

De Europese wetgeving voor het verminderen van afval is niet efficiënt en niet effectief. Criteria zijn slechts gebaseerd op gewicht, niet op milieu-impact, het ontwerpen van groene producten wordt niet beloofd. De richtlijn voor Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) kan op een aantal punten worden verbeterd.

Door Jacqueline Bloemhof

De WEEE Directive (2002/96/EC) heeft als doel de milieuschade als gevolg van elektrisch en elektronisch afval te verminderen. Elektronische apparatuur staat in de top 3, naast transport en voedsel, van de processen met de hoogste milieuschade. Elektronisch afval is de snelst groeiende afvalstroom in Europa, met een groei van 3 tot 5 procent per jaar. De geschatte jaarlijkse hoeveelheid loopt op tot ongeveer 6 tot 7 miljoen ton per jaar. Tot deze stroom horen koelkasten, televisies en kopieerapparaten, maar ook spelcomputers, föhns en mobieltjes, kortom alles wat draait op een stekker of batterij. De apparaten belanden op de afvalberg waardoor gevaarlijke stoffen in de grond, het water en de lucht terechtkomen.

De regels

Ieder land moet minstens 4 kilo aan gebruikte producten per inwoner per jaar verzamelen (het zogenaamde gewichtscriterium). Hiervoor kunnen consumenten sinds augustus 2005 hun elektronisch afval inleveren bij winkels, producenten of bij het gemeentelijk grof vuil. Bovendien moet er sinds 31 december 2006 tussen de 50 procent en 75 procent van het verzameld afval gerecycled worden. Daarnaast mag een gedeelte worden aangewend voor verbranding met energieteerugwinning. Bedrijven kunnen kiezen om zelf een retoursysteem op te zetten of zich aan te sluiten bij een collectief systeem. In Nederland heeft ongeveer 50 procent van de bedrijven zich aangesloten bij een collectief systeem.

Illustratie: Ruben Oppenheimer

In eerste instantie is de WEEE uit 2002 een Europese Directive, dus van kracht in de EU-landen. De laatste jaren is er soortgelijke wetgeving ontstaan (delen van) de Verenigde Staten, Canada, Japan, en zeer recent ook China. De WEEE heeft dus zo langzamerhand een wereldwijde invloed. Voor consumenten betekent dit dat ze altijd hun oude apparatuur kunnen inleveren en weten dat er 'iets' met het product wordt gedaan. Voor producenten betekent dit dat ze verantwoordelijk zijn voor de verzameling en verwerking van hun producten na gebruik.

Eindfase product

De WEEE kan worden verbeterd als die wordt beperkt tot de eindfase van het product; als er meer wordt gemeten dan het

gewicht van het product en wanneer individuele bedrijven die innoveren worden beloofd.

WEEE kiest voor recycling als enige instrument om de milieu-impact van elektronische apparaten te verlagen. Echter, verschillende producten vragen om verschillende maatregelen. De milieu-impact voor bijvoorbeeld koelkasten, wasmachines en televisies ontstaat vooral in de gebruiksfase.

De milieuwinst van recycling staat niet in verhouding tot die van productinnovatie gericht op energiebesparing tijdens de gebruiksfase. De milieu-impact van bijvoorbeeld mobiele telefoons en computers ontstaat in de materiaal- en productiefase. Materiaalrecycling is hier een optie. Echter, de materiaalwaarde van

INSTUREN OPINIES EN REACTIES

Lezers kunnen reageren op gepubliceerde opiniestukken en kunnen ook zelf een duidelijke prikkelende stelling schriftelijk verdedigen in maximaal 700 woorden. Eisen over stijl en opbouw van het ingezonden opiniestuk zijn op te vragen bij de redactie (redactieSCM@springeruitgeverij.nl). De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten, te redigeren of te weigeren.

Voice of the Customer

door Bert van Eekhout

Afgelopen zomer ben ik met mijn gezin naar Frankrijk op vakantie gegaan. Het eten is er goed, het is dichtbij en het landschap blijft prachtig, dus waarom ook niet. Omdat we in 2006 een reis door Amerika hadden gemaakt, en die ervaring nog redelijk vers in ons geheugen lag, konden we ook een vergelijking maken.

Wil je in Frankrijk midden op de dag een winkel binnen, dan tref je in veel gevallen een gesloten deur. Vraag je in een supermarkt naar de plek van een product, dan krijg je een nukkige reactie en maximaal een globale indicatie van waar je het moet zoeken. Een bezoek aan een Walmart in Amerika is daarbij vergeleken een verademing. Het personeel in deze supermarkten lijkt er een sport van te maken om je zo goed mogelijk te helpen. Werkelijk alles wordt in het werk gesteld om jou met een tevreden gevoel de winkel te laten verlaten.

Het verschil in klantgerichtheid tussen Amerikanen en Fransen is in die zin bijzonder groot. Vermoedelijk heeft dit met de cultuur te maken, werkt het beloningssysteem dit in de hand of denkt men er gewoon onvoldoende over na. Het lijkt erop dat Fransen erop vertrouwen dat je toch wel hun producten en diensten gaat afnemen, terwijl Amerikanen iedere klant en iedere aankoop als een te behalen succes zien.

Kenmerkend voor goede verbeterprogramma's is de focus op afnemers van producten en diensten. De klant staat daarbij centraal. Bij de start van deze programma's wordt eerst de vraag gesteld wat klanten verwachten (Voice of the Customer) en wat klanten zullen gaan merken van eventuele verbeteringen. Het is meestal onvoldoende om verbeteringen te starten als er slechts een vaag idee bestaat van de verwachtingen van klanten. Een uitgebreid klantenonderzoek kan erg nuttig zijn, maar is daarentegen niet altijd mogelijk en noodzakelijk. Toch is het zinvol om ook bij projecten die vooral gericht zijn op interne besparingen, de vraag beantwoord te krijgen wat klanten daar nu van gaan vinden en merken.

Fransen zijn erg tegen veramerikanisering. Wat het eten betreft lijkt mij dat niet verkeerd, maar wat klantgerichtheid betreft kan een beetje veramerikanisering zeker geen kwaad.

**Bert van Eekhout is
zelfstandig consultant
www.vaneekhoutconsulting.nl**

chips en microprocessors is verwaarloosbaar tot de milieu-impact van de productie van deze componenten. Dus: geen materiaalrecycling maar product- en componenthergebruik. Ten slotte zijn er producten, bijvoorbeeld printers, waar (te) hoge recyclepercentages leiden tot een verslechtering voor het milieu door de complexe benodigde disassemblage processen.

Gewicht en innovatie

De gewichtsgestuurde criteria kunnen diverse averechtse effecten hebben. Ten eerste is het aantrekkelijk om vooral zware apparaten zoals koelkasten en wasmachines te recyclen, terwijl eerder al aangegeven is dat dit niet effectief is. De

Mobieltjes zijn geschikt voor hergebruik

lichtere producten zoals mobieltjes zijn juist wel geschikt voor hergebruik. Ten tweede wordt componenthergebruik niet meer beloond dan materiaalrecycling, terwijl producthergebruik of verlenging van de productlevensduur niet eens meetellen.

De prikkel om te investeren in productontwerp gericht op disassemblage en hergebruik is niet aanwezig in de WEEE. Een bedrijf dat voorop wil lopen neemt een economisch risico zonder daarvoor beloond te worden, aangezien de criteria over een heel land gemeten worden.

De slotconclusie moet dan ook luiden dat het doel van de WEEE goed is, maar dat er iets is misgegaan in de vertaling naar operationele regels. Zowel op milieugebied als om bedrijfseconomische motieven is het beter om hergebruik en productinnovaties te belonen en criteria op te stellen die gebaseerd zijn op de totale milieu-impact van producten.

**Jacqueline Bloemhof is werkzaam aan de RSM
Erasmus Universiteit Rotterdam.**